5.

TAFUTA UKWELI KWENYE MTANDAO

“Habari feki” hurejelea aina mbalimbali za taarifa zisizo sahihi au za kupotosha, ikiwemo tashtiti, maudhui yasiyofanyiwa utafiti au yasiyothibitishwa, ulaghai na utapeli. Aina hizi za habari potofu hazienezwi kila mara kwa nia mbaya, lakini bila kujali sababu inayofanya zishirike, matokeo kwa kawaida ni yale yale: watu wanaopokea wanaamini kitu kisicho sahihi kuwa kweli, au kwamba jambo lilitokea wakati halikuwahi kutokea. Kwa ubora, inaweza kuwa meme ya kuchekesha. Kwa ubaya zaidi, inaweza kuwa taarifa zisizo sahihi za kiafya au habari za uongo za kisiasa.

Hata ukiweka jitihada kubwa kuchunguza na kuuliza maswali muhimu kuhusu makala unazosoma, bado unaweza kubaki umechanganyikiwa. Lakini kumbuka hili: huko peke yako!

Mikono yote kwenye Staha
Kwa sababu tu tovuti haikubali makosa yao, haimaanishi kuwa hawakosei. Kwa kweli, machapisho yanayoaminika zaidi ni yale ambayo ni makini sana na uhakiki wa taarifa, na huajiri watu au hata idara nzima zinazoshughulikia kuthibitisha ukweli pekee.

Tafuta vyanzo vinavyorekebisha taarifa vinapokosea. Ni bora zaidi iwapo sasisho linatolewa wazi juu ya makala na kushirikiwa kwenye mitandao ya kijamii, ili usilazimike kulisaka kwa bidii.

6.

VUNJA UZIO WA MAUDHUI

Baada ya tovuti na aplikesheni kuunda wasifu wa mambo yanayokuvutia, unaweza kujikuta kwenye Kiputo cha kichujio. Huu ndio wakati huduma hukupa hadithi zaidi kama zile ambazo tayari unabofya. Je, hiyo inapunguza au kubadilisha vipi kuhusu kile unachosikia?

Kuwa katika kiputo cha kichujio inaweza kusababisha watu kuona hadithi tofauti kabisa, vichwa vya habari, makala na matangazo, kama inavyoonyeshwa katika makala ya mwingiliano ya Blue Feed, Red Feed. (graphics.wsj.com/blue-feed-red-feed).

Ikiwa unajua kuwa unatazama maudhui yaliyoratibiwa kwa manjiri mahsusi kwa ajili yako kwenye aplikesheni na tovuti zako zote, swali ni: unawezaje kutoka nje ya viputo cha kichujio chako?

Badilisha Hali na Changanya Habari Zako
Njia nzuri ya kupasua kiputo chako cha kichujio ni kujiandikisha kwa huduma zinazokusanya habari na taarifa kutoka vyanzo mbalimbali na zenye mitazamo tofauti. Milisho ya RSS, mabaraza na orodha za barua pepe zinazojumuisha maoni na mada mbalimbali zinaweza kukusaidia kuona nje ya kiputo chako. Global Voices (globalvoices.org) na The Syllabus (the-syllabus.com) ni chaguo bora za kuanzia.

DATA DETOX KIT

VIDOKEZO 6 VYA KUKUEPUSHA NA HABARI POTOFU MTANDAONI

Programu, tovuti na mitandao ya mtandaoni zinaweza kuwa muhimu kwa kupata habari, maarifa na burudani. Lakini katikati ya maudhui hayo yote, inaweza kuwa vigumu kuepuka usumbufu na kupata unachokitafuta kweli.

Zaidi ya hayo, kutofautisha ukweli na uongo mtandaoni si rahisi kila wakati. Kutoka kwenye maswali yanayojaribu kukuonyesha utu wako, hadi vichwa vya habari vya kushtua na picha au video zilizobadilishwa ambazo zinakupa taswira tofauti kabisa – unachokiona mtandaoni si mara zote kinaendana na ukweli.

Katika Data Detox hii, utachunguza mada na maneno yanayohusiana na habari potofu, ukianza na mtazamo wa karibu juu ya jukumu lako na kisha kupanua kuangalia picha kubwa zaidi, huku ukipata vidokezo vya jinsi ya kuj navigeta vilivyopo mtandaoni.

Twende!

datadetoxkit.org **#datadetox**

Bidhaa ya
TACTICAL TECH

1.

IBUA UWEZO WAKO WA KUTAKA KUONEKANA KINARA

Kupenda, kushiriki, kurudia chapisho, kujibu-vitendo hivi vyote vinaelezea jinsi unavyojihusisha na kile unachoona mtandaoni- na muingiliano wako hufanya tofauti kubwa wakati watu wengi wanajihusisha na picha, video, au chapisho, huenea haraka, kwa ufafanuzi wa kuwa 'kusambaa'.

Chukua muda kujiuliza: ushawishi wangu ni nini mtandaoni?" ni lini mara ya mwisho kuona makala ya kushtua au ya kuchekesha, kichwa cha habari, video, au picha, na ndani ya sekunde chache tayari ulikuwa umeipeleka kwa rafiki zako? Watafiti wamegundua kuwa hadithi na picha zinazoweza kusambaa zaidi ni zile zinazokufanya uhisi hofu, kuchukizwa, hasira, au wasiwasi. kama hiki ni kitu ulichokifanya asubuhi ya leo tu, usijisikie vibaya!

2.

FIKIRI MARA MBILI KABLA YA KUFANYA MTIHANI WA UTU

Ni lini mara ya mwisho ulipoona maswali (katika maandishi au programu za kuhariri picha) yanayouliza maswali kama:

- Wewe upo katika muongo upi?
- Mnyama wako wa kiroho ni yupi?
- Likizo yako mwafaka ni lini?
- ... orodha inaendelea!

Ingawa kuna uwezekano kuwa hili lilikuwa swali la kufurahisha lililoundwa kukufanya ujihusishe, pia kuna uwezekano kwamba maswali yaliundwa kwa uangalifu ili kukusanya data ili kuainisha utu wako, kulingana na kinachoitwa mifumo ya kisaikolojia.

Majibu yako kwa maswali kama vile "Wewe ni mhusika gani katika Simpsons?," pamoja na tabia zako zingine zinazoweza kufuatiliwa na kivinjari chako, aplikesheni au vipengele vilivyo unganishwa kama vile kadi za uanachama, vinaweza kuwapa wachanganuzi wa data hisia ya wewe ni mtu wa aina gani, unajali nini na jinsi ya kukushawishi kununua viatu (kwa mfano ... au hata kujenga wasifu wako ili kuamua jinsi ya kujaribu kukushawishi kupiga kura kwa njia fulani katika uchaguzi ujao.

3.

USITEKWE NA CHAMBO

Click bait ni neno linalotumiwa kuelezea vichwa vya habari vyenye hisia, visivyo na uhalisia, au vilivyotengenezwa vinavyotumiwa kwa nia ya kuchochea watu hubofya kichwa cha habari au kiungo. Tahadhari zaidi kwenye makala, video, au picha hupokea, ndivyo pesa inavyozidi kuongezeka. Hiyo inamaanisha kuna motisha kwa waundaji kusema chochote kinachohitajika ili kukufanya ubonyeze au kushiriki maudhui yao.

Kulingana na wasifu wa utu uliojengwa juu yako na majukwaa unayotumia (mfano Facebook na Instagram), unaweza kupata vichwa vya habari vilivyoboreshwa ambavyo vimeundwa ili kuchochea hisia zako kwa njia ambayo inauwezekano mkubwa wa kufanya ubonyeze.

Inaweza kupatikana pamoja na habari potofu, lakini sio kila wakati. mara tu unapoanza kutambua vichwa vya habari vya clickbait, utaviona kote Youtube, Blogu, na magazeti ya udaku.

4.

JIHADHARI NA VIDEO ZA UPOTOSHAJI

Deep fakes ni video, sauti au picha ambazo zimebadilishwa kidijitali, mara nyingi kubadilisha uso au mwendo wa mtu, au kubadilisha maneno yao. Ingawa "deep fakes" ni neno jipya, zimekuwepo kwa njia moja au nyingine kwa muda mrefu. Ni rahisi zaidi kuunda kinachoitwa cheap fakes – maudhui ya kupotosha ambayo hayahitaji teknolojia ya hali ya juu, bali hutengenezwa kwa kuweka kichwa cha habari kisicho sahihi kwenye picha au video, au kutumia maudhui ya zamani kuonyesha tukio la sasa.

Inaweza kuonekana kama haiwezekani kupambana na feki hizi, lakini kuna jambo muhimu unaloweza kufanya... baki thabiti.

Endelea Kukaa macho na Uchunguze
Kama unavyofanya unapokutana na clickbait, usikubali kitu kama kilivyo tu. Ikiwa video au picha unayoona inaonekana kushangaza au ya kuvutia sana, tambua hisia hiyo na fikiria kuwa huenda kuna zaidi ya kinachoonekana. Vinginevyo, ukiona picha ile ile inajitokeza mara nyingi kwenye mtiririko wako au imeshirikiwa kwako mara kadhaa, chukulia hilo kama sababu ya kutafuta chanzo halisi.

Hapo ndipo unapohitaji kuuliza maswali zaidi: nani aliyechapisha (ni tovuti gani, mwandishi alikuwa nani)? Lini ilichapishwa? Ikiwa ni picha, fanya utafutaji wa picha kinyume kwenye TinEye (tineye.com) na uone imeonekana wapi kwingine.

Hakikisha unalinganisha na vyanzo vingine vya kuaminika kabla ya kuamini kuwa ni kweli na kabla ya kuishiriki na marafiki au familia yako.

Kushirikisha ni kujali
Kushiriki ni aina ya Kushirikisha. Unaposhirikisha kitu (chochote), unashiriki ili kutengeneza nafasi kwamba kitu hicho kiweze kusambaa. je, kwa mfano ikiwa kitageuka kuwa habari potofu, jina lako na wasifu wako uambatanishwe nacho? Kabla ya kushiriki ujumbe, ni vyema ukafikiria ikiwa unaweza kuwa unaeneza kitu kisicho cha kweli, cha uharibifu au chenye madhara.

Weka Siri Zaidi
Unapofikiria taarifa za faragha, manenosiri yako, nambari ya utambulisho na nambari ya akaunti ya benki huenda zikawa mambo ya kwanza kukukumbuka. Lakini maelezo kukuhusu kama vile kile kinachokuogopesha, kinachokuudhi, na matamanio yako ni ya kibinafsi. Maelezo haya yanaweza kuchukuliwa kuwa ya thamani na wachanganuzi wa data, wakitoa mwanga juu ya kile kinachokufanya uwe alama kama mtu. Fikiri mara mbili kabla ya kutoa aina hiyo ya habari katika uchunguzi au chemsha bongo.

Fikia kwenye chanzo
Unapokabiliwa na clickbait, usiishie kwenye kichwa cha habari. Ikiwa inaonekana kama kiungo salama, bofya kwenye makala na ujue mwandishi ni nani, wakati ilichapishwa, na ni vyanzo gani inamaanisha. Inaweza kuwa kwamba ndani ya makala, kuna maelezo kwamba ni maudhui ya kulipwa au tangazo, au labda imeainishwa kama kipande cha maoni. Maelezo haya yanaweza kukusaidia kuamua ikiwa ni ya thamani kwako.